

Sardar Patel University

M. A. Examination Ist Semester (CBCS) Sanskrit

Tuesday Date: 05/04/2016 Time: 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

PA01 ESAN01: Sahityashastra: Natyashastra of Bharata (Adyhaya- 1, 2 & 6)

Total Marks: 70

(૧૦)

પ્ર-૧ બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નો (બધા ફરજિયાત):

૧. નાટ્યશાસ્ત્ર પરની અભિનવગુપ્ત રચિત ટીકાનું નામ છે-
(A) અભિનવસાર (B) અવલોક (C) અભિનવલોચન (D) અભિનવભારતી
૨. સૌ પ્રથમ નાટ્યપ્રયોગ કયા પ્રસંગે થયો હતો ?
(A) ઇન્દ્રધ્વજમહોત્સવ (B) કૃષ્ણજન્મોત્સવ (C) બ્રહ્મોત્સવ (D) શરદોત્સવ
૩. દેવો માટેનું પ્રેક્ષાગૃહ છે-
(A) મધ્યમ (B) કનિષ્ઠ (C) જ્યેષ્ઠ (D) પદ્મકોણ
૪. નાટ્યગૃહનું નિર્માણ કોણે કર્યું હતું ?
(A) વિશ્વામિત્ર (B) વિશ્વકર્મા (C) ઇન્દ્ર (D) બ્રહ્મા
૫. નાટ્યશાસ્ત્રના બીજા અધ્યાયનું નામ છે-
(A) મંડલવિધાન (B) રસાધ્યાય (C) મંડપવિધાન (D) નાટ્યોત્પત્તિ
૬. નાટ્યવૃત્તિઓ કેટલી છે ?
(A) ત્રણ (B) પાંચ (C) બે (D) ચાર
૭. નાટ્યનું શરીર માનવામાં આવે છે-
(A) પાદ્ય (B) ગીત (C) રસ (D) અભિનય
૮. આચાર્ય ભરતે નાટ્યશાસ્ત્રના કયા અધ્યાયમાં રસસૂત્ર આપ્યું છે ?
(A) પ્રથમ (B) છઠ્ઠા (C) બીજા (D) ત્રીજા
૯. શૃંગારરસનો સ્થાયીભાવ છે-
(A) ક્રોધ (B) ઉત્સાહ (C) રતિ (D) વિસ્મય
૧૦. અદ્ભુતરસના દેવતા છે-
(A) યમ (B) રુદ્ર (C) પ્રમથ (D) બ્રહ્મા

પ્ર- ૨ નાટ્યશાસ્ત્રના પ્રણેતા ભરતમુનિના જીવન, સમય અને કવન વિશે નોંધ લખો

(૧૫)

અથવા

પ્ર- ૨ આચાર્ય ભરતમુનિ પ્રણીત નાટ્યશાસ્ત્રના વિવિધ વ્યાખ્યાકારોનો વિસ્તૃત પરિચય આપો

(૧૫)

પ્ર- ૩ (અ) ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો:

(૦૫)

૧. જગ્રાહ પાઠ્યમૃગવેદાત્સામભ્યો ગીતમેવ ચ।
યજુર્વેદાદભિનયાન્ રસાનાથર્વણાદપિ।।
૨. વિરુપાક્ષ પુરોગાંશ્ચ વિઘ્નાન્પ્રોત્સાહ્ય તેઽબ્રૂવન્।
ન ક્ષમિષ્યામહે નાટ્યમેતદાગમ્યતામિતિ।।

પ્ર- ૩ (બ) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો:

(૧૦)

૧. નાટ્યોત્પત્તિકથા।
૨. નાટ્યપ્રયોજનાનિ।

પ્ર- ૪ (અ) ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો :

(૦૫)

૧. દેવાનાં તુ ભવેજ્જ્યેષ્ઠં નૃપાણાં મધ્યમં ભવેત્ ।
શેષાણાં પ્રકૃતીનાં તુ કનીયઃ સંવિધીયતે ॥
૨. કૂર્મપૃષ્ઠં ન કર્તવ્યં મત્સ્યપૃષ્ઠં તથૈવ ચ ।
શુદ્ધાદર્શતલાકારં રજ્જશીર્ષં પ્રશસ્યતે ॥

પ્ર- ૪ (બ) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો :

(૧૦)

૧. નાટ્યગૃહનાં પ્રકારો
૨. મત્તવારણી

પ્ર- ૫ (અ) ગમે તે એક કારિકા સાનુવાદ સમજાવો :

(૦૫)

૧. શૃંગ્ગરહાસ્યકરુણા રૌદ્રવીરભયાનકાઃ ।
બીભત્સાદ્ભુતસંજ્ઞૌ ચેત્યષ્ઠૌ નાટ્યે રસાઃ સ્મૃતાઃ ॥
૨. નાનાદ્રવ્યૈર્બહુવિધૈર્વ્યજ્ઞનં ભાવ્યતે યથા ।
એવં ભાવા ભાવયન્તિ રસાનભિનયૈઃ સહ ॥

પ્ર- ૫ (બ) ગમે તે એક વિશે નોંધ લખો :

(૧૦)

૧. ભરતનું રસસૂત્ર
૨. હાસ્યરસ

-૦- -૦-